

HISTÒRIA

Vallesans al 1714

NOMS SINGULARS A LA GUERRA DE SUCESSIÓ

AGROALIMENTACIÓ

Cols de paperina,

TOCADES PEL FRED, A PUNT A MIG HIVERN

ENTREVEURE

Miquel Calçada,

ELS AFERS D'UN VALLESÀ, COMISSARI DEL TRICENTENARI

8 €

NÚMERO 8 | TARDOR-HIVERN 2014/2015

Vallesos

vallesos.cat

Gent, terra i patrimoni

PREMI A LA MILLOR REVISTA CATALANA DE L'ANY

(E) **Prensa Comarcal**
"Som la premsa de casa"

amic mitjana d'informació i comunicació

 CARPETA

L'excursionisme, *bressol de gairebé tot*

Amb un complet directori d'associacions excursionistes vallesanes i una guia de caminades i curses!

A MIG SEGLE XIX, EL VALLÈS I TOT CATALUNYA VA INICIAR UN MOVIMENT DE REDESCOBERTA QUE VA ESDEVENIR LA PORTA D'ENTRADA DE TOTA MENA D'INQUIETUDS CULTURALS I DE CONSCIÈNCIA DE PAÍS. A HORES D'ARA, AMB UN GRAN NOMBRE D'ENTITATS I UNA CREIXENT PASSIÓ PER L'ACTIVITAT A L'AIRE LLIURE, L'EXCURSIONISME ESTÀ MÉS VIGENT QUE MAI

 CONTE CONTAT

Isidre Grau

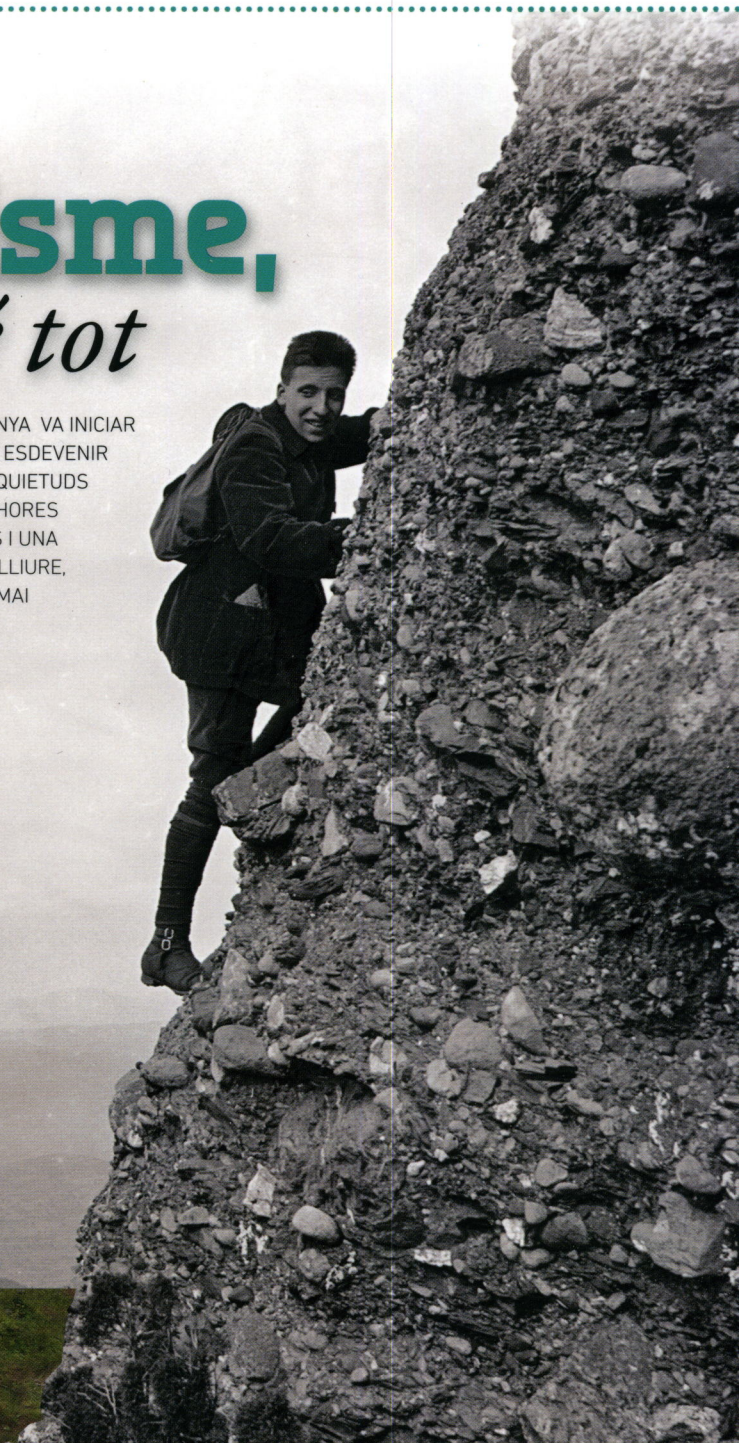
 NOMS, TRACES

**Joan Fontcuberta
Gemma Humet
Pere Soldevila
Àlvar Sánchez
Rosa Renom
Núria Bosch
Carles Belda
Narcís Serrat**

Edita: **gent terra**

Kílian Jornet,
l'isard que va fugir del Vallès

Edita

Gent i terra, SL
Carrer Doctor Puigvert, 1
08187 Santa Eulàlia de Ronçana

Direcció

Vicenç Relats

Edició

Ramon Vilageliu

Redacció

telèfon 609 04 69 63
direccio@vallesos.cat

Subscripcions, publicitat i distribució

edicio@vallesos.cat
telèfon 669 40 40 43

Consell assessor

Toni Altaió, Carme Badia, Amadeu Barbany, Lluís Campins, Salvador Cardús, Santiago Cucarella, Joan Garriga, Ferran Miralles, Pruden Panadès, Stefano Puddu, Arnau Queralt, Francesc Roma, Carles Rué, Joan Saborido, Jaume Valls i Vila.

Han col·laborat en aquest número

Isidre Grau, David Ramon, Ramon Vilageliu, Montse Milà, Carme Badia, Laura Pinyol i Puig, Cesc Prat, Yvette Moya-Angeler, Francesc Roma, Vicenç Relats, Òscar Masó Garcia, Lluís Fernández, Martí Puig i Cabeza, Francesc Sánchez Mata, Jaume Ferrández i Rubió, Josep Mas, Albert Masó Garcia, Miquel Parella, Santi Rius, Berta Cama, Jaume Valls i Vila, Enric Faura, Diego Sola, Joan Esculies, Núria Bellavista, Montserrat Tura Camafreita, Joan Subirà, Francesc Viñas Faura, Carles Rué i Miras, Elena Márquez, Jaume Arnella

Fotografies

Orquestra Simfònica del Vallès (OSV), David Ramon, Marta Vilageliu, @lucub, Màrius Gómez, Júlia Quintana, Maria Vallvé, Cesc Prat, Yvette Moya-Angeler, Arxiu Fotogràfic Centre Excursionista de Catalunya, Dipòsit digital de documents de la UAB, Vicenç Relats, Arxiu familiar de Lluís Mas, Arxiu Fotogràfic de la Unió Excursionista de Sabadell (AFUES), Fons fotogràfic del Centre Excursionista de Terrassa (CET), Toni Bros, Jaume Fabrès, Fons fotogràfic de al Secció d'Investigacions Subterrànies (SIS), Arxiu Agrupació Excursionista de Granollers, Arxiu família Josep Barberà, Esteve Gironella / Arxiu Municipal de Granollers, Lluís Fernández, Esteve Guardis, Sergi Mingote, Arxiu familiar de Miquel Crusafont, Fundació Mauri de la Garriga, Retrats de garriguencs il·lustres, Arxiu Narcís Serrat, Javi Colomero, SML, Gullem Casanova, Albert Masó Garcia, Diputació de Barcelona, Editorial Alpina, Arxiu Josep Galícia Marcet, Josep Monistrol, Carles Olivella, Santi Rius, Berta Cama, Jaume Valls i Vila, Francesc Sánchez, Miquel Canadell (UEC Vall del Tenes), Josep Prims, Joan Esculies, Hotel Molí de la Torre, Arxiu familiar de can Roger, Família Ventura, José M. Silva, Gonzalo Vázquez (GNU via Wikipedia), Arxiu família Tura, Colla del pa amb tomàquet, Carles Rué i Miras, Elena Márquez, Fundació Catalunya-La Pedrera

Il·lustracions

Eduardo Abarca.

Disseny i maquetació

Ramon Vilageliu, edicio@scripta.cat

Correcció lingüística

M. Rosa Boada i Judit Molins

Impressió

Impremta Pagès SL- Anglès
www.impremtapages.com

dipòsit legal

B-19.943/2011

ISSN

2014-1882

Vallesos

Gent, terra i patrimoni

NÚMERO 8 | TARDOR-HIVERN 2014/2015

Imatge de la portada:

"En Jaume Figueras fent el pàvero a S. Llorens de Munt" (9/03/1919)

Obra d'Ignasi Canals i Tarrats

© Arxiu Fotogràfic Centre Excursionista de Catalunya.

3

DAVANTAL | **FENT CAMÍ FINS ARRIBAR AL CIM**

4-5

CONTE CONTAT | **COM EL VILARET NO HI HAVIA RES**

Isidre Grau, text / Eduardo Abarca, il·lustració

6-14

HORES D'ARA

16-19

RETRAT DE FAMÍLIA | **LA SIMFÒNICA,
CONTRAPUNT MUSICAL DES DEL VALLÈS**

David Ramon, text / Orquestra Simfònica del Vallès, fotografia

20-33

NOMS, TRACES

NÚRIA BOSCH / Ramon Vilageliu

JOAN FONTCUBERTA / Montse Milà

ÀLVAR SÁNCHEZ / Carme Badia

GEMMA HUMET / Laura Pinyol

ROSA RENOM / Cesc Prat

CARLES BELDA / David Ramon

PERE SOLDEVILA / Yvette Moya-Angeler

34-40

ENTREVEURE | **MIQUEL CALÇADA**

David Ramon, text / Màrius Gómez, fotografia

41-136

CARPETA | **L'EXCURSIONISME, BRESSOL DE GAIREBÉ TOT**

Vicenç Relats, coordinació

138-162

PATRIMONI

HISTÒRIA/MUSICAL/INDUSTRIAL/ENTITATS/AGROALIMENTARI/LITERATURA/

168

CALAIXERA

CARREGAT DE ROMANÇOS/

Vallesos és membre de L'Associació
de Publicacions Periòdiques en Català

PREMI DE COMUNICACIÓ LOCAL 2012
ATORGAT PER LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

PREMI A LA MILLOR REVISTA CATALANA DE L'ANY

(E) **Prensa Comarcal**
"Som la prensa de casa"

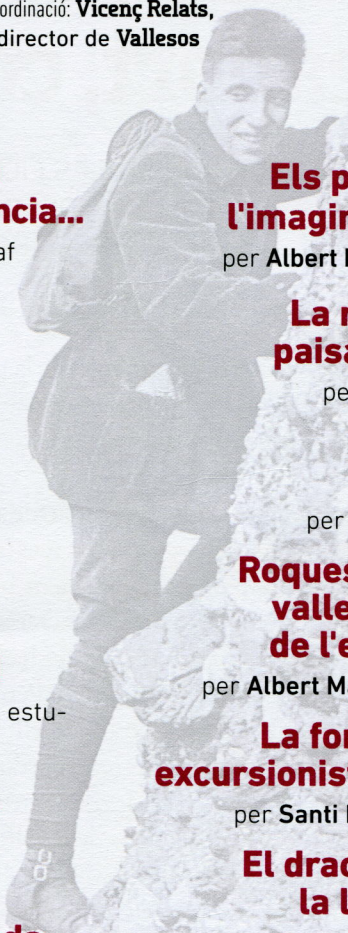

amic mitjana d'informació
i comunicació

CARPETA

L'EXCURSIONISME, BRESSOL DE GAIREBÉ TOT

Coordinació: **Vicenç Relats**,
director de Vallesos

-
42	Excursionisme, reivindicació nacional, esport, cultura, ciència...
per Francesc Roma i Casanovas, geògraf	Els punts cardinals de l'imaginari excursionista
per Albert Masó Garcia, muntanyenc	86
52	Lluís Mas i Pi: "Anar a la muntanya té el seu risc i se n'ha de ser conscient"
per Vicenç Relats i Casas, periodista	La ruta dels 3 Monts, paisatges de llegenda
per Diputació de Barcelona	90
56	L'excursionisme vallesà, club a club, centre a centre
per Òscar Masó Garcia, muntanyenc	Estimar la terra, dibuixar el país
per Miquel Parella, cartògraf	92
60	La UES, cent anys llargs d'excursionisme a Sabadell
per Cesc Prat, filòleg, i Lluís Fernández, estudiós de Sabadell	Roques, parets i agulles vallesanes: el bressol de l'escalada catalana
per Albert Masó i Garcia, muntanyenc	96
64	El CET terrassenc, un segle a la falda de Sant Llorenç
per Martí Puig i Cabeza, geògraf	La forta petjada també excursionista de l'escoltisme
per Santi Rius, records de Terrassa	100
68	L'AEG de Granollers, inspirada per Salvador Llobet
per Francesc Sánchez Mata, historiador	El drac de Sant Llorenç, la llegendària Brívia
per Berta Cama, bibliotecària	104
72	Noms claus de l'excursionisme vallesà
per Jaume Ferrández i Rubió, geògraf	Entitats de resistència cultural
per Jaume Valls i Vila, periodista	108
76	Jaume Oliveras, l'inventor de la Matagalls-Montserrat
per Josep Mas Castellsagué, periodista	L'excursionisme del segle XXI
per Enric Faura, editor	110
80	Narcís Serrat
per Laura Pinyol i Puig, periodista	Un calendari atapeït de caminades, curses i aplecs per tot el Vallès
per Òscar Masó Garcia, muntanyenc	112
82	Kílian Jornet, l'isard que va fugir del Vallès
per Vicenç Relats i Casas, periodista	Guia de clubs i centres excursionistes vallesans
per Òscar Masó Garcia, muntanyenc	122

Un calendari atapeït de caminades, curses i aplecs per tot el Vallès

LA COMARCA OFEREIX CADA ANY MÉS DE 150 ITINERARIS I TROBADES POPULARS, ORGANITZATS PER ENTITATS EXCURSIONISTES I ALTRES GRUPS

Text: **Òscar Masó Garcia**

No hi ha racó del Vallès on no hi passi una caminada, cursa o marxa en algun moment de l'any, ja sigui organitzada per entitats federades del Vallès com per ajuntaments, centres excursionistes d'altres comarques, establiments i marques comercials, institucions oficials, o fins i tot per grups d'amics o colles de qualsevol tipus. En definitiva, per tota mena d'associació que tingui com a objectiu el fet de programar una activitat excursionista col·lectiva i a l'aire lliure.

De fet, aquesta oferta ambientada al Vallès es tradueix durant tot l'any amb múltiples modalitats: curses, marxes, mitges maratons, maratons, passejades, trails, ultra trails, raids, cros, caminades, travesses, circulars, canicrossos, voltes, rondes, sortides familiars, infantils o de veterans, etc. Hi abunden les travesses a Montserrat i al Montseny, les caminades populars, les marxes solidàries i les exitoses passejades nocturnes.

A les pàgines següents d'aquest **Vallesos** es presenta un calendari d'activitats programades al Vallès, d'octubre a octubre del 2014 al 2015. S'ha donat preferència a les sortides de muntanya, tot i que n'hi ha algunes d'urba-

nes i d'asfalt. S'ha pretès oferir un ventall heterogeni de propostes per a tots els gustos, distribuïdes per tots els racons vallesans.

Amb tot, s'escapen de l'àmbit d'aquest recull moltes altres activitats excursionistes del Vallès que organitzen durant tot l'any les entitats d'atletisme i d'altres esports, les marques comercials com els gimnasos o botigues, diversos col·lectius específics, algunes

empreses, els propis ajuntaments i d'altres estaments.

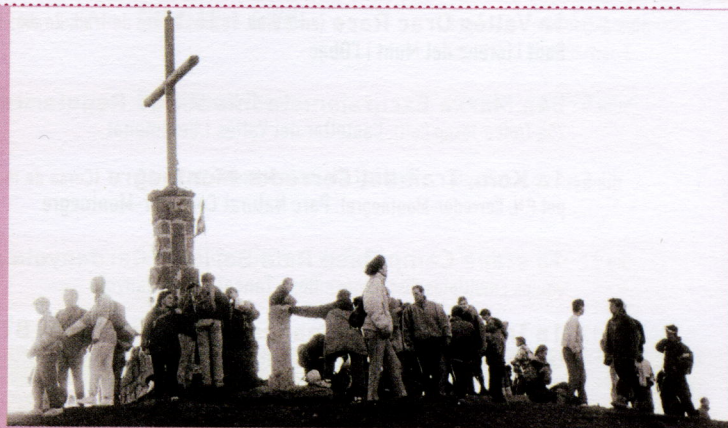
Cal no oblidar, encara, altres activitats especialment destacades com les tradicionals portades de pessebres per Nadal, les diades de germanor (o dels socis) dels centres excursionistes, els sopars i dinars socials d'aquestes entitats, les portades de la Flama de la Llengua Catalana, les Sant Silvestres de cap d'any, les incomptables camina-

Participants en una de les darreres edicions de la Marxa-Passeig de la Vall del Tenes.
Foto: UEC Vall del Tenes.

La travessa Matagalls-Montserrat: la caminada de referència al Vallès

<http://www.matagallsmontserrat.cat/Mm/>

D'entre totes les caminades excursionistes que s'organitzen anualment al Vallès, la més cèlebre, famosa i concorreguda és la Matagalls-Montserrat, que malgrat la seva duresa cada any és resseguida per 3.000 corredors inscrits. Aquesta espectacular xifra de participants seria molt superior si no fos pel límit imposat pel seu organitzador, el Club Excursionista de Gràcia de Barcelona. Aquest exigent recorregut de 85,5 Km i 5.890 m de desnivell s'inicia a Coll Formic, als peus del Matagalls, i finalitza al Monestir de Montserrat. Els convocants la descriuen com una caminada de resistència individual i no competitiva per muntanya, que té per objectiu efectuar-la en menys de 24 hores i que es fa en memòria del gran excursionista que va ser Mn. Jaume Oliveras, que la va fer per primera vegada el 4 d'agost de 1904, en condicions molt allunyades de les actuals inscripcions per internet i dels seguiments per satèl·lit. Enguany se n'ha celebrat la 35ª edició, i malgrat que no és competitiva els fe-

derats de la FEEC que es classifiquin puntuen a la Copa Catalana de Caminades de Resistència. Avui en dia els més entrenats la fan en menys de 8 hores i quart!

Aquesta travessa, que bé podríem considerar llegendària, s'ha nodrit al llarg de les seves edicions d'anècdotes personals, reptes individuals o col·lectius, esforços de superació gairebé dramàtics i algun que altre perdut, però sobretot ha suposat un termòmetre indicador de l'auge exponencial de l'afició a caminar que ha viscut el país en els últims anys.

des populars de cada municipi o barri, les curses benèfiques, les marxes solidàries de recapte d'aliments i infinitat de convocatòries excursionistes més que s'organitzen al Vallès!

Un calendari d'elaboració pròpia

Les fonts d'informació per elaborar el llistat han estat el Calendari de Caminades de Catalunya del 2014 de la FEEC, les webs de les entitats i dels mitjans de comunicació locals, les pàgines de recerca de curses i marxes com "runedia" (<http://www.runedia.com/>, que és l'antiga ropits), i totes les piulades de blogs, facebook i twitters que s'han pogut recollir. Cal tenir en compte, però, que poden haver-hi modificacions d'última hora, de forma que es recomana consultar per internet o contactar amb l'entitat organitzadora per poder con-

firmar la sortida, ja que normalment els organitzadors es reserven el dret de modificar les convocatòries fins a última hora. En aquest sentit, s'ha descartat citar en concret les nombroses sortides que es programen durant tot l'any per resseguir trams de camins de Gran Recorregut, pel fet que no disposem d'aquestes dades per al 2015, ja que el calendari oficial de caminades del 2015 de la FEEC no sortirà publicat fins a finals del 2014. És per això que poden haver-hi canvis pel que fa a les dades aquí llistades. Per aquest motiu, les webs indicades per les activitats del 2015 són les webs del 2014, de forma que caldrà buscar-ne les actualitzacions per a les convocatòries del 2015 a mesura que vagin apareixent.

Cal ressaltar que s'ha procurat citar les activitats de major afluència, popu-

laritat i tradició amb les dades més contrastades i fiables que s'han pogut obtenir, tot i que hi poden aparèixer errors o omissions involuntaris, pels quals demanem excuses.

De ben segur que hi trobareu l'activitat que més us escau. Tant se val si el que us agrada és la competició i rendir al màxim nivell, com si voleu passejar tranquil·lament mentre descobriu racons encisadors del Vallès, o bé si voleu recórrer indrets prou coneguts acompanyats per la família o pels amics. L'important és que ho fareu tot practicant un esport saludable que us farà omplir els sentits i us encoratjarà a afrontar les vicissituds de la vida amb un caire optimista i positiu. I sense haver de viatjar gaire lluny!

A partir de la pàgina següent, trobareu tot el llistat de curses, caminades i itineraris populars que es fan a la comarca.

octubre 2014	Activitat	Organització	Informació
dies 4-5	1a Vallès Drac Race (en 2 dies. 1r dia: 50 km de Trail, 2n dia: 100 km de BTT). Sant Llorenç del Munt i l'Obac	Diferents ajuntaments i entitats	http://www.vallesdracrace.cat/
dia 5	54a Marxa Excursionista Infantil de Regularitat (12a amb adults, 25è Trofeu Josep Coll). Castellar del Vallès i Sentmenat	Centre Excurs. Castellar del Vallès	http://centrexursionista.entitatscastellar.cat/
dia 5	1a Kom, Trail del Corredor Montnegre (Cursa de muntanya de 21,2 km pel P.N. Corredor-Montnegre). Parc Natural Corredor-Montnegre	Centre Excurs. Llinars del Vallès	http://komtrail.blogspot.com.es/
dia 11	1a etapa Camp Base Raid Series a Cerdanyola del Vallès (Per equips i múltiples disciplines). Bosc Tancat de Cerdanyola	Camp Base (Sant Cugat)	http://www.raidaventura.org/blogs/camp-base-raid-series
dia 12	1a Trinxatló a Vallromanes. Duatló de Cursa i BTT (Puntua junt amb la CastellXtrem de setembre). Vallromanes i voltants	Club BTT Trinxacadenes	http://trinxacadenes.com/trinxatlo-2014-2/
dia 19	2a Cursa de Muntanya de Rellinars (Competitiva, 17 km i 517 m de desnivell). Rellinars	Club Tennis Rellinars i Ajuntament de Rellinars	http://www.tennisrellinars.com/cursa/
dia 19	9a BTT Rubí-Montserrat (Pedalada de 60 km tradicional). Rubí-Montserrat	Centre Excursionista de Rubí	http://www.rubicer.cat/
dia 19	37a Marxa pel Montseny (Marxeta 15 km, Marxa 22 km, Maasaiada 46 km). Montseny	Centre Excursionista Sant Celoni	http://www.marxapelmontseny.com/
dies 19	35a Ronda Vallesana (Turó de l'Home i les Agudes. 2 recorreguts -12,4 i 21 km-. No competitiva). Fogars de Montclús	Unió Excursionista de Sabadell	http://www.ues.cat/
dia 19	10a Marxa-Caminada Popular Piolet (De 12 km Dins la V Setmana de Muntanya i Ex. del C.E.Parets). Parets del Vallès	Centre Excursionista Parets	http://www.ceparets.com
dia 19	2n Trail Fem Sui Vilamajor (27,6 km, 3.100 m desnivell acumulat. Pels infants hi ha les Minis). El Sui i Sant Antoni de Vilamajor	CEC Vilamajor	http://www.femsui.cat/
dia 25	4a Marxa Corredor Verd del Vallès (. Connecta Sant Llorenç del Munt amb Galliners i Collserola. 3 recorreguts). Vallès Occidental	Club Muntanyenc Sant Cugat	http://marxacvv.wordpress.com
dia 25	El Tast de la Mitja l'Aliança (10 km És com una prèvia a la Mitja de Granollers de febrer). La Garriga fins a Granollers	Associació Esportiva La Mitja	http://eltast.lamitja.cat/
dia 26	2a Marxa de resistència Mola-Santa (42 km, desnivell de pujada de 1030 m). La Mola de S.L.Munt i Santa Perpètua	Centre Excursionista Santa Perpètua	http://www.runedia.com
dia 26	8a Caminada Ripollet-Tibidabo-Ripollet (25,62 km, 779 m de desnivell de pujada). Ripollet-Tibidabo-Ripollet	Centre Excursionista de Ripollet	http://www.centreexcursionistaripollet.com
dia 26	20è Marató de Muntanya (De gran duresa, 42,47 km i 1831 m de desnivell. Competitiva). Sant Llorenç Savall i voltants	Centre Excursionista Llorençà	http://www.maratocatalunya.cat
dies 26	20a Mitja Marató (23,91 km i 749 m de desnivell. Competitiva). Sant Llorenç Savall i voltants	Centre Excursionista Llorençà	http://www.maratocatalunya.cat
dia 26	20a Cursa de Sant Jaume (12,37 km i 544 m de desnivell. Competitiva). Sant Llorenç Savall i voltants	Centre Excursionista Llorençà	http://www.maratocatalunya.cat
dia 26	20è Primer Canicross de Catalunya (8 km i 427 m de desnivell. Cursa amb gossos. Competitiva). Sant Llorenç Savall i voltants	Centre Excursionista Llorençà	http://www.maratocatalunya.cat
dia 26	31a Caminada Codinenca (De caràcter popular. 18 km l'any 2013). Sant Feliu Codines i voltants	Centre Excursionista Sant Feliu de Codines	http://www.cesfcodines.org
dia 26	23a Marxa Popular de Montornès del Vallès (2 recorreguts: 8 o 14 km). Montornès del Vallès	Club Atletisme Montornès	http://www.atletismemontornes.es
dia 26	10a Caminada Trenta Passes (Popular. 2 recorreguts: 8 i 18 km el 2013). Parc Natural Montnegre-Corredor	Ajuntament Vilalba Sasserra	http://www.vilalbasasserra.cat
dia 30	25a Marxa Matagalls-Granollers (Es pot escollir entre la Completa, 40 km, i la Semi, 20 km). Matagalls-Granollers	Agrupació Excurs. Granollers	http://www.aeg.cat/matagalls

setembre 2015	Activitat	Organització	Informació
per definir	32a Mitja Marató de Sant Cugat (amb 2 recorreguts, de 21 i 5 km Competitiva). Sant Cugat del Vallès	Club Muntanyenc Sant Cugat	http://www.mitjasantcugat.cat
per definir	36a Matagalls-Montserrat (Caminada de Resistència no competitiva. 85,5 km, 5.980 m desnivell). Matagalls-Montserrat	Club Excursionista de Gràcia (BCN)	http://www.matagallsmontserrat.cat
per definir	Aplec de sardanes al cim de la Mola de Sant Llorenç del Munt Sant Llorenç del Munt	Unió Excursionista Sabadell	http://www.ues.cat
per definir	31a Marxa Popular Blanc-i-Blava de Cardedeu (D'uns 10 i 15 km Popular). Cardedeu	Penya Blanc-i-Blava Cardedeu-Llinars-Vilamajor	http://www.pbbcardedeu.net/
per definir	3a Cursa de la Font del Dimoni (D'uns 10 km l'any 2014 i amb modalitat infantil). Caldes i voltants	Club Atlètic Calderí	http://cursafontdeldimoni.blogspot.com.es
per definir	34a Marxa a la Roca del Vallès (12,5 km). La Roca del Vallès i Valldoríol	Club Atletisme Elskekorrenmolt	https://www.inscripcions.cat/marxala-roca2014/
per definir	Pujada al Castell de Montornès (Popular i senzilla. Durant la Festa Major de Montornès). Montornès i Castell de Montornès	Assoc. Excurs. Lleure Montornès	http://lleuremontornes.cat/
per definir	15a Caminada Nocturna a Gallecs (Popular i festiva. 13 km). Mollet-Gallecs-Mollet	Club Muntanyenc Mollet	http://www.cmmollet.cat
per definir	2n Duatló CastellXtrem, a Mollet del Vallès (Prova de córrer i BTT). Mollet i voltants	Club Muntanyenc Mollet	http://www.cmmollet.cat
per definir	13a Caminada de Tagamanent (De 20 km, popular). Tagamanent i voltants	Les Guilles, Junts pels Camins	http://www.lesguilles.com

Per l'any 2016	Rutes de caràcter biennal que no es realitzen en el 2015	Organització	Informació
abril	11a Ruta de les Ermites (prova de resistència 45 km el 2014. Biennal, no competitiva. S'alterna amb la ruta Els Cinc Cims). Castellar del Vallès i voltants	Centre Excurs. Castellar del Vallès	http://centreexcursionista.entitatscastellar.cat/ruta-de-les-ermite/
maig	7a Ruta dels Camins Històrics (per Sant Llorenç del Munt i l'Obac. 34 km Biennal). Sant Llorenç del Munt i l'Obac	5 entitats excursionistes del Vallès Occidental	http://rutadelscaminhistorics.blogspot.com.es

La torre del telègraf de Montornès del Vallès

Per reservar visita,
truqueu o escriviu a:
Tel. 93 572 11 70
contactar@montornes.cat

Restaurada i museïtzada després de 140 anys. Un espai per comprendre la telegrafia òptica del segle XIX